

УДК 811.124'02:[378.147:004.9]

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/97-2-54>

Світлана ПОЛЮГА,
orcid.org/0000-0003-3939-9285
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філології
Українського католицького університету
(Львів, Україна) polyuhasv@ucu.edu.ua

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ У ВИКЛАДАННІ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ-ФІЛОЛОГАМ: ОСВІТНІ ПЛАТФОРМИ, МОВНІ КОРПУСИ ТА ОНЛАЙН-СЛОВНИКИ

Метою статті є визначення дидактичного потенціалу освітніх платформ, мовних корпусів та онлайн-словників як засобів формування лексичних, граматичних, перекладацьких та аналітичних компетентностей майбутніх філологів. У статті проведено комплексний аналіз можливостей використання цифрових інструментів у процесі викладання латинської мови студентам-філологам у контексті сучасної цифрової трансформації вищої освіти. У роботі застосовано методи аналізу, узагальнення та порівняння наукових джерел. Актуальність дослідження зумовлена потребою оновлення традиційних методів навчання класичних мов, які часто сприймаються студентами як складні, абстрактні та недостатньо пов'язані з сучасними освітніми потребами. Охарактеризовано функціональні можливості таких освітніх платформ, як Moodle, Quizlet, з погляду їх інтеграції в курс латинської мови, кожна з яких надає широкі можливості для структурованого подання навчального матеріалу, організації тестування, контролю знань і створення інтерактивних завдань, орієнтовані на розвиток лексичних навичок і запам'ятовування термінології, що дозволяє систематизувати процес вивчення граматики та лексики. Проаналізовано потенціал мовних корпусів (Perseus Digital Library, PHI Classical Latin Texts, The Latin Library, Ephemeris) для розвитку навичок роботи з автентичними латинськими текстами та формування дослідницьких умінь. Особливу увагу приділено онлайн-словникам як важливим інструментам оптимізації процесу перекладу та граматичного аналізу латинських текстів. Визначено основні переваги цифрових ресурсів, зокрема інтерактивність, доступність, персоналізація навчання та можливість автономного навчання, їх використання сприяє не лише підвищенню точності перекладу, але й глибшому розумінню структури латинської мови, формуванню аналітичного мислення та вдосконаленню навичок самостійного опрацювання мовного матеріалу. Підкреслено, що змішана модель навчання, яка поєднує традиційні та цифрові підходи, є найефективнішою.

Ключові слова: латинська мова, цифрові технології, освітні платформи, мовні корпуси, онлайн-словники, методика викладання, філологічна освіта.

Svitlana POLIUGA,
orcid.org/0000-0003-3939-9285
PhD in Philology,
Associate Professor at the Department of Philology
Ukrainian Catholic University
(Lviv, Ukraine) polyuhasv@ucu.edu.ua

DIGITAL TOOLS IN TEACHING LATIN TO PHILOLOGY STUDENTS: EDUCATIONAL PLATFORMS, LANGUAGE CORPORA AND ONLINE DICTIONARIES

The article aims to determine the didactic potential of educational platforms, language corpora, and online dictionaries as tools for developing lexical, grammatical, translation, and analytical competencies of future philologists. The paper provides a comprehensive analysis of the possibilities of using digital tools in teaching Latin to philology students in the context of the modern digital transformation of higher education. The study used methods of analysis, generalization, and comparison of scientific sources. The relevance of the research is due to the need to update traditional methods of teaching classical languages, which are often perceived by students as complex, abstract, and insufficiently connected with contemporary educational needs. The functionalities of educational platforms as Moodle, Quizlet are characterized from the perspective of their integration into the Latin language course. Each of these platforms offers extensive opportunities for structured presentation of learning materials, organization of assessment, knowledge control, and creation of interactive tasks aimed at developing lexical skills and memorizing terminology, thus facilitating a more systematic acquisition of grammar and vocabulary. The potential of language corpora (Perseus Digital Library, PHI Classical Latin Texts, The Latin Library, Ephemeris) in terms of developing skills in working with authentic Latin texts

and promoting research competencies is analyzed. Particular attention is paid to online dictionaries as important tools for optimizing the translation process and grammatical analysis of Latin texts. The main advantages of digital resources are identified, including interactivity, accessibility, personalization of learning, and the possibility of autonomous study. Their use contributes not only to improving translation accuracy but also to a deeper understanding of the structure of the Latin language, the development of analytical thinking, and the improvement of self-study skills.

Key words: Latin language, digital technologies, educational platforms, language corpora, online dictionaries, teaching methodology, philological education.

Постановка проблеми. Освіта на сучасному етапі розвитку характеризується стрімким упровадженням цифрових технологій, що зумовлює необхідність переосмислення підходів до викладання мов, зокрема класичних. Латинська мова, яку традиційно викладали у межах граматико-перекладної парадигми, сьогодні потребує оновлених методик, які б відповідали сучасним потребам студентів. Для майбутніх філологів латина є не лише навчальною дисципліною, а й важливою складовою формування професійної компетентності: вона сприяє глибшому розумінню історії мов, етимології, граматичних моделей і перекладацьких стратегій. Проте традиційні методи часто сприймаються студентами як складні та мало мотивувальні. У цьому контексті цифрові засоби відкривають можливості для підвищення динамічності, доступності та індивідуалізації навчального процесу. Освітні платформи, мовні корпуси та онлайн-словники створюють нові умови для формування мовної та аналітичної компетентності, організації самостійної роботи та формуванню критичного мислення. Водночас питання оптимального використання цих ресурсів у викладанні латини залишається недостатньо розробленим, що визначає актуальність даної статті.

Аналіз досліджень. Проблематика викладання латинської мови у вищій школі, особливо в контексті міждисциплінарного підходу та цифрової трансформації освіти, активно привертає увагу як українських, так і зарубіжних науковців. У сучасних дослідженнях латина розглядається як інструмент формування філологічної, культурної та аналітичної компетентностей. Зокрема, М. Сидора та О. Запорожець наголошують, що використання міжпредметних зв'язків сприяє глибшому розумінню фахових дисциплін і розвитку наукового мислення студентів (Сидора, Запорожець, 2025). Окремий напрям становлять дослідження, присвячені галузевому застосуванню латини. І. Борбенчук, аналізуючи юридичну латину, підкреслює її важливість для професійної підготовки майбутніх перекладачів та юристів-лінгвістів (Борбенчук, 2025: 121). У працях К. Гнезділової (Гнезділова, 2023: 23) та О. Лефтерової (Лефтерова, 2023: 62–63) підкреслено значення міждисциплінарних та синергетичних підходів, що спри-

ють розвитку критичного мислення, підвищенню мотивації студентів і формуванню інтегрованих умінь. На міжнародному рівні питання методики викладання класичних мов висвітлено у праці Teresa Ramsby *Changing Methods in Latin Teaching*, де акцентовано на переході від традиційних граматичних методів до інноваційних, інтерактивних форм навчання, орієнтованих на потреби сучасного студента (Ramsby, 2020: 23). Схожої позиції дотримується Danielle Soleil, яка підкреслює необхідність реформувати викладання класичних мов у глобалізованому світі, зокрема через інтеграцію культурного контексту, інноваційних методик та підсилення мотиваційної складової (Soleil, 2019). Узагальнення наукових джерел свідчить, що дослідники активно шукають баланс між традиційними педагогічними моделями та новими підходами до навчання латини. Найбільш перспективними визнаються міждисциплінарність і використання цифрових інструментів, які підвищують ефективність навчання і підтримують інтерес студентів (Гнезділова, 2023: 23). Однак, попри наявність значної кількості праць, комплексної системи впровадження цифрових технологій у підготовку філологів поки що не сформовано. Це зумовлює потребу подальшого наукового аналізу можливостей цифрових ресурсів у процесі вивчення латинської мови.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати, які можливості відкривають цифрові інструменти (освітні платформи, мовні корпуси, онлайн-словники etc.) у навчанні латинської мови студентів-філологів і як вони можуть сприяти розвитку необхідних мовних та аналітичних умінь.

Виклад основного матеріалу. Освітні платформи сьогодні стали невід'ємною частиною навчального процесу: більшість викладачів застосовує цифрові інструменти для організації занять і підтримання взаємодії зі студентами. Такі ресурси забезпечують доступ до навчальних матеріалів, зручну комунікацію та автоматизований контроль знань. У контексті викладання латинської мови особливо помітне, бо вони допомагають структурувати матеріал і зробити його опрацювання послідовнішим. Серед найбільш ефективних інструментів варто назвати системи управління навчанням *Moodle* та *Canvas*. Вони допомагають

впорядкувати навчальний контент за тематичними блоками, розміщувати граматичні пояснення, вправи, тексти для перекладу та додаткові матеріали. Moodle, зокрема, має розширений функціонал для створення тестів, що надає можливість регулярно перевіряти рівень засвоєння граматичних тем, автоматизувати оцінювання й забезпечувати швидкий зворотний зв'язок. Крім того, такі платформи дозволяють підтримувати інтерактивну взаємодію між учасниками освітнього процесу через форуми, обговорення та спільні завдання, тим самим формують навички аналітичного мислення та академічної комунікації. Наприклад, граматичні теми з латини можуть бути структуровані у вигляді модулів, що містять пояснення, приклади, тренувальні вправи та підсумкові тести, що створює умови для академічної автономії.

Окреме місце займають ресурси, спрямовані на розвиток лексичних навичок. Платформи Quizlet і Memrise дозволяють створювати тематичні словникові набори, пов'язані з конкретними текстами або граматичними темами. Інтервальне повторення, елементи гри та візуалізації сприяють кращому запам'ятовуванню й підвищують рівень мотивації студентів. Як допоміжний інструмент може застосовуватися Duolingo Latin. Попри його обмежений академічний потенціал, завдяки гейміфікованій структурі він заохочує студентів до регулярної практики, що є важливим для формування навичок розпізнавання лексичних та морфологічних форм.

Щоб наблизити викладання латинської мови до сучасних підходів, доцільно залучати автентичні матеріали, зокрема латиномовні медіа. Одним із таких ресурсів є *Ephemeris. Nuntii Latini universi* – популярна інтернет-газета, що регулярно публікує актуальні світові новини сучасною латинською мовою (*Ephemeris*). Використання цього ресурсу дозволяє продемонструвати студентам, що латина продовжує функціонувати в сучасному інформаційному просторі, і тим самим руйнує уявлення про неї як про «мертву» мову. Упродовження матеріалів із *Ephemeris* у навчальний процес може здійснюватися через систематичну роботу з новинними текстами різного рівня складності. На початковому етапі доцільно працювати з короткими або адаптованими новинами для формування навичок читання та розуміння загального змісту. На наступному етапі ефективним є детальний лексико-граматичний аналіз текстів: студенти визначають морфологічні форми, розпізнають синтаксичні конструкції та виконують переклад із урахуванням контексту. Корисним є й порівняння латиномовних новин з їхніми відповідниками

сучасними мовами. Як показує досвід, такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, формує вміння інтерпретувати текст і дозволяє студентам простежити, як сучасні реалії та неологізми адаптуються до латинської мовної системи. Це допомагає студентам усвідомити універсальність латини як мови передачі актуальної інформації. Матеріали *Ephemeris* можуть застосовуватися і для розвитку комунікативних навичок. Студенти виконують завдання на переказ змісту, обговорення новин, підготовку коротких інформативних повідомлень або навіть створення власних текстів латинською мовою за зразком журналістських матеріалів. Такі види діяльності роблять заняття динамічнішими, підвищують інтерес до предмета і створюють відчуття актуальності латини в сучасному освітньому та культурному світі.

Незамінним помічником у викладанні мов сьогодні стали корпуси текстів, які забезпечують доступ до великих масивів автентичних текстів, упорядкованих і придатних для пошуку за різними параметрами. У курсі латинської мови такі ресурси слугують не лише джерелом ілюстративного матеріалу, а й ефективним засобом формування аналітичних і дослідницьких умінь студентів. Серед найпоширеніших платформ, що містять латинські тексти, варто назвати *Perseus Digital Library*, *PHI Classical Latin Texts*, *The Latin Library* та *Corpus Corporum*. Кожен з цих ресурсів охоплює широкий спектр авторів і жанрів – від класичних творів Вергілія, Цицерона, Цезаря до середньовічних та новолатинських текстів (*Perseus Digital Library*; *PHI Classical Latin Texts*; *The Latin Library*; *Corpus Corporum*). Важливою їхньою перевагою є можливість здійснювати пошук за лексемами, граматичними формами та контекстами вживання.

Робота з корпусами сприяє активному залученню студентів до навчального процесу: вони відходять від механічного запам'ятовування матеріалу, переходять до його усвідомленого аналізу та набувають дослідницьких навичок. Студенти вчаться самостійно аналізувати вживання граматичних конструкцій, порівнювати стилістичні особливості, виявляти закономірності функціонування мовних одиниць у контексті. Це сприяє глибшому розумінню граматичної системи латинської мови та формуванню філологічної компетентності.

Корпуси добре підходять і для невеликих дослідницьких завдань: студенти можуть укласти міні-гlossарії, простежувати вживання окремих слів чи конструкцій у різних авторів або готувати короткі аналітичні порівняння текстів. Такі вправи допомагають поєднати опрацювання

граматики з елементами самостійного наукового пошуку. Також корпуси дають змогу поєднувати лінгвістичний аналіз із культурними, історичними й літературними аспектами, адже робота з автентичними джерелами формує цілісне розуміння латини як культурної системи. Водночас ефективно використання корпусів потребує підготовки та методичного супроводу, оскільки студенти часто мають труднощі з навігацією й інтерпретацією результатів пошуку. Тому важливо забезпечити чіткі інструкції та алгоритми роботи з корпусними ресурсами.

Серед цифрових засобів значну увагу привертають онлайн-словники та морфологічні аналізатори, оскільки вони забезпечують швидкий доступ до словникової інформації, граматичних характеристик та етимологічних зв'язків. Порівняно зі звичайними паперовими словниками, електронні версії пропонують інтерактивні можливості, гіпертекстові посилання та миттєвий аналіз форм. Серед найбільш відомих ресурсів можна виділити *Logeion* та *Glosbe*, які надають інформацію про значення слів, їх граматичні властивості, приклади вживання, а іноді й етимологічні зв'язки з іншими мовами (*Logeion*; *Glosbe*).

Морфологічні аналізатори дають змогу швидко визначити форму слова, його початкову форму, частину мови та граматичні параметри. Досвід показує, що це особливо корисно на початковому етапі навчання, коли студенти ще не володіють достатньою автоматизацією граматичних навичок. Використання таких інструментів знижує когнітивне навантаження, сприяє розумінню тексту, зберігаючи баланс між допомогою технологій і розвитком самостійних навичок аналізу.

Важливим доповненням до використання цифрових інструментів у викладанні латинської мови є залучення аудіовізуальних матеріалів, зокрема фільмів з діалогами латинською мовою. Такий підхід сприяє формуванню навичок аудіювання, що традиційно залишаються поза увагою у процесі вивчення класичних мов, і дозволяє студентам сприймати латину як засіб комунікації, а не лише як систему письмових текстів. Практика показує, що ефективним є використання кінострічок, таких як *The Passion of the Christ*, де значна частина діалогів подана латинською, що забезпечує роботу з відносно автентичним мовним матеріалом (*The Passion of the Christ*). Окремі сцени з фільму *Gladiator* також можуть використовуватися для аналізу латинських висловів у контексті історичної реконструкції римської епохи (*Gladiator*). У фільмі *The Last King of Scotland* наявні поодинокі латинські фрази, які можуть слугувати ілю-

стративним матеріалом для коротких вправ (*The Last King of Scotland*). Методична робота з такими матеріалами включає прослуховування окремих фрагментів, лексико-граматичний аналіз, зіставлення усного та письмового варіантів тексту, а також виконання творчих завдань, зокрема відтворення діалогів або створення власних латиномовних реплік. Досвід викладання показує, що такий підхід сприяє розвитку навичок аудіювання, покращенню вимови та інтонації, формує уявлення про функціонування латини в умовах, наближених до живого мовлення. Використання кінотекстів підвищує мотивацію студентів, поєднуючи мовну підготовку з візуальним і культурним контекстом.

Цифрова трансформація навчання латини має й обмеження: надмірна автоматизація може призвести до поверхневого засвоєння матеріалу, втрати навичок самостійного аналізу форм і синтаксичних конструкцій. Інформаційне перевантаження через велику кількість онлайн-ресурсів потребує чітких методичних орієнтирів та відбору якісних джерел викладачем. Не всі цифрові інструменти відповідають академічним стандартам, тому важлива критична оцінка їх наукової достовірності. Ефективне використання цифрових технологій можливе за умови продуманого методичного підходу, системності та поєднання з традиційними формами навчання.

Висновки. Цифрові технології значно змінили викладання класичних мов, відкривши нові можливості для вивчення латини. Використання освітніх платформ сприяє структуризації матеріалу, інтерактивності та оперативному зворотному зв'язку. Мовні корпуси дозволяють працювати з автентичними текстами та розвивати аналітичні навички, а онлайн-словники і морфологічні аналізатори прискорюють переклад і граматичний розбір, хоча потребують методичного контролю для запобігання поверхневому засвоєнню знань. З досвіду викладання видно, що інтерактивність і доступність цифрових ресурсів підвищують мотивацію студентів і сприяють автономному навчанню. Дослідження Т. Ramsby (Ramsby, 2020: 26) підкреслює важливість активного використання читання автентичних текстів, контекстуального вивчення лексики та елементів усного мовлення демонструючи, що латинська мова може викладатися як «жива» комунікативна система, а не лише як об'єкт формального аналізу.

Водночас цифрові інструменти не здатні повністю замінити традиційні методи навчання. Їхня ефективність залежить від методичної підготовки викладача, чіткості навчальних цілей та

продуманості дидактичних стратегій. Найбільш результативною є змішана модель навчання, яка поєднує перевірені класичні підходи з новими цифровими можливостями. Подальші дослідження могли б зосередитися на розробці конкретних методик використання цифрових ресурсів у курсах латинської мови та оцінці їх впливу на формування філологічної компетентності студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борбенчук, І. Юридична латина як змістовна складова в опануванні юридичного перекладу. *Advanced Linguistics*. 2025. № 16. С. 120–125. URL: <https://doi.org/10.20535/2025.16.344466> (дата звернення: 10.03. 2026).
2. Гнезділова, К. Міждисциплінарний підхід до викладання фахових дисциплін як інноваційний тренд в системі підготовки майбутніх фармацевтів. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*. 2023. № 2. С. 19–24. URL: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-2-19-24> (дата звернення: 10.03. 2026)
3. Лефтерова, О. М. Синергетичний підхід до викладання латинської мови. *Інноваційна педагогіка. Науковий журнал*. 2023. Вип. 61. Том 1. С. 60–63.
4. Сидора, М. Ю., Запорожець, О. С. Використання міжпредметних зв'язків у процесі викладання навчальних дисциплін «Латинська мова» й «Українська мова за професійним спрямуванням». *Медична освіта*. 2025. № 1. С. 83–88.
5. Ramsby, T. Changing Methods in Latin Teaching. *The Classical Outlook*. 2020. Vol. 95 (1). P. 20–27. URL: <https://www.jstor.org/stable/26907357> (дата звернення: 10.03. 2026).
6. Soleil, D. La didactique du grec et du latin à l'ère de la mondialisation : refonder les enseignements par le désir de langues. *Revue TDFLE*, (actes n°1), 2019 URL: <https://revue-tdfle.fr/articles/actes-1/137-ladidactique-du-grec-et-du-latin-a-l-ere-de-la-mondialisation-refonder-les-enseignements-par-le-desir-de-langues> (дата звернення: 15.03. 2026)
7. Ephemeric. URL: <https://ephemeris.alcuinus.net>
8. Perseus Digital Library. URL: <http://www.perseus.tufts.edu>
9. PHI Classical Latin Texts. URL: <https://latin.packhum.org>
10. The Latin Library. URL: <https://www.thelatinlibrary.com>
11. Glosbe. URL: <https://uk.glosbe.com/la/uk>
12. Logeion. URL: <https://logeion.uchicago.edu/>
13. *The Passion of the Christ*. Directed by Mel Gibson. Icon Productions, 2004.
14. *Gladiator*. Directed by Ridley Scott. DreamWorks Pictures, 2000.
15. *The Last King of Scotland*. Directed by Kevin Macdonald. Fox Searchlight Pictures, 2006.

REFERENCES

1. Borbenchuk, I. Y. (2025). Yurydychna latyna yak zmistovna skladova v opanuvanni yurydychnoho perekladu. [Legal Latin as a Content Component in Mastering Legal Translation] *Advanced Linguistics*, 16, 120–125. URL: <https://doi.org/10.20535/2025.16.344466> [in Ukrainian].
2. Hnezdilova, K. (2023). Mizhdyscyplinariyni pidkhid do vykladannia fakhovykh dystsyplin yak innovatsiyni trend v systemi pidhotovky maibutnix farmatsevtiv. [Interdisciplinary Approach to Teaching Professional Disciplines as an Innovative Trend in the Training of Future Pharmacists]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya: "Pedagogichni nauky"*, 2, 19–24. URL: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-2-19-24> [in Ukrainian].
3. Lefterova, O. M. (2023). Synerhetychnyi pidkhid do vykladannia latynskoi movy. [A Synergetic Approach to Teaching the Latin Language]. *Innovatsiina pedagogika. Naukovyi zhurnal*, Vol. 61, no. 1, 60–63 [in Ukrainian].
4. Sydora, M. Yu., Zaporozhets, O. S. (2025). Vykorystannia mizhdyscyplinarynykh zviazkiv u protsesi vykladannia navchalnykh dystsyplin "Latynska mova" i "Ukrainska mova za profesiynym spriamuvanniam". [The Use of Interdisciplinary Connections in the Teaching of "Latin Language" and "Ukrainian Language for Professional Purposes"]. *Medychna osvita*, No. 1, 83–88 [in Ukrainian].
5. Ramsby T. (2020). Changing Methods in Latin Teaching // *The Classical Outlook*. Vol. 95 (1). P. 20–27. URL: <https://www.jstor.org/stable/26907357> [in English].
6. Soleil, D. (2019). La didactique du grec et du latin à l'ère de la mondialisation : refonder les enseignements par le désir de langues. *Revue TDFLE*, (actes n°1). URL: <https://revue-tdfle.fr/articles/actes-1/137-ladidactique-du-grec-et-du-latin-a-l-ere-de-la-mondialisation-refonder-les-enseignements-par-le-desir-de-langues> [in English].
7. Ephemeric. URL: <https://ephemeris.alcuinus.net>
8. Perseus Digital Library. URL: <http://www.perseus.tufts.edu>
9. PHI Classical Latin Texts. URL: <https://latin.packhum.org>
10. The Latin Library. URL: <https://www.thelatinlibrary.com>
11. Glosbe. URL: <https://uk.glosbe.com/la/uk>
12. Logeion. URL: <https://logeion.uchicago.edu/>
13. *The Passion of the Christ*. Directed by Mel Gibson. Icon Productions, 2004.
14. *Gladiator*. Directed by Ridley Scott. DreamWorks Pictures, 2000.
15. *The Last King of Scotland*. Directed by Kevin Macdonald. Fox Searchlight Pictures, 2006.

Дата першого надходження статті до видання: 04.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

